

Krótkie doniesienie – Short communication

***Metopoplax ditomoides* (A. Costa, 1843) (Hemiptera: Oxycarenidae) – pierwsze stwierdzenie w Polsce**

BARBARA LIS^{1*}, MARCIN KADEJ²

¹ Instytut Biologii, Uniwersytet Opolski, ul. Oleska 22, 45-052 Opole

² Instytut Biologii Środowiskowej, Uniwersytet Wrocławski, ul. Przybyszewskiego 65, 51-148 Wrocław

*autor do korespondencji: canta@uni.opole.pl

Abstract. [*Metopoplax ditomoides* (A. Costa, 1843)(Hemiptera: Oxycarenidae) – first record in Poland]. *Metopoplax ditomoides* (A. Costa, 1843) is recorded from Poland for the first time. Several specimens were observed in the package of product imported from France. Death specimens were found under the stretch foil a few months after their transport to Poland.

Key words: Hemiptera, *Metopoplax ditomoides*, Oxycarenidae, first record, Wrocław, Poland.

Rodzina Oxycarenidae Stål, 1862 obejmuje 26 rodzajów z około 150 gatunkami, z których większość to taksony palearktyczne (Dellapé i Henry 2019).

Cechy charakterystyczne tych pluskwiaków to: niewielkie rozmiary (długość ciała rzadko przekracza 5 mm), przedplecze z wyraźnym punktowaniem, błonka zaopatrzona w cztery wyraźne podłużne żyłki, oraz przetchlinki, poza pierwszą parą, położone po stronie brzusznej odwłoka (Péricart 1998). Do cech wyróżniających tę rodzinę w obrębie nadrodziny Lygaeoidea, należy brak hamusa w II parze skrzydeł i redukcja spermateki u samic (Henry 1997).

U przedstawicieli Oxycarenidae występuje pterygopolimorfizm, a formy krótkoskrzydłe mogą przyjmować postać koleopteroidalną lub, rzadziej, stafiloidną (Schuh i Slater 1995). U form krótkoskrzydłych przyoczek ulegają uwsteczniению (Péricart 1998). Oxycarenidae są typowymi fitofagami, niektóre gatunki, będąc szkodnikami roślin użytkowych, mają znaczenie gospodarcze (Gentry 1965). Najczęściej występują w miejscach nasłonecznionych, z niewielkimi wyjątkami są klasyfikowane jako gatunki kserotermofilne (Péricart 1998).

Rodzina Oxycarenidae jest reprezentowana w Polsce przez siedem gatunków: *Camptotelus lineolatus* (Schilling, 1829), *Tropidophlebia costalis* (Herrich-Schaeffer, 1850), *Macroplox preyssleri* (Fieber, 1837), *Metopoplax origani* (Kolenati, 1845), *Oxycarenus modestus* (Fallén, 1829), *O. pallens* (Herrich-Schaeffer, 1850),

O. lavaterae (Fabricius, 1787) (Gierlasiński i Taszakowski 2019).

Z wymienionych gatunków dwa ostatnie zostały stwierdzone w Polsce w bardzo niedawno: *O. pallens* w roku 2013 (Lis B. i Dubiel 2013), a *O. lavaterae*, gatunek mający charakter gatunku inwazyjnego (Lis B. i in. 2019), w roku 2015 (Hebda i Olbrycht 2016).

W lipcu 2019 roku dostarczono do specjalistycznej ekspertyzy entomologicznej cztery martwe okazy reprezentujące rodzinę Oxycarenidae, które zostały oznaczone jako *Metopoplax ditomoides* (A. Costa, 1843). Pluskwiaki znajdowały się na terenie jednego z zakładów, na paletach pokrytych folią typu „stretch” i najprawdopodobniej zostały zawleczone na teren Polski wraz z produktem. Najbardziej prawdopodobnym krajem inicjalnym jest Francja, skąd towar przetransportowano w drugiej połowie lutego 2019 r. na teren Polski. Pracownicy zakładu zauważyli martwe, dorosłe postacie ok. dwa miesiące po przyjęciu dostawy.

Materiał

4 martwe imagines: Śląsk Dolny, Bielany Wrocławskie [XS35], na terenie jednego z zakładów, na paletach pod folią typu „stretch”, dostarczone do specjalistycznej ekspertyzy entomologicznej, 1 VII 2019, leg. D. Gurdak, det. B. Lis ex. coll. M Kadej.

Uwagi

Gatunek ten różni się od występującego w Polsce *M. origani* spłaszczonym i silnie rozszerzonym nadustkiem (ryc. 1).

Ryc. 1. *Metopoplax ditomoides* (A. Costa), widok strony grzbietowej, strzałką zaznaczono rozszerzony nadustek. Skala = 1 mm [Fig. 1. *Metopoplax ditomoides* (A. Costa), dorsal view, clypeus marked with an arrow. Scale bar = 1 mm].

Pokarmowo związany jest z roślinami z rodziny Asteraceae, np. rumiankiem *Matricaria chamomilla* L. czy krwawnikiem *Alchemilla millefolium* L. (Péricart 1998), ale podawany był także z innych roślin, np. z lebidki *Origanum vulgare* L. (Stichel 1925). Gatunek hibernuje w postaci imago, a nowe pokolenie jest aktywne do września (Péricart 1998).

Występuje w zachodniej części Europy i w Północnej Afryce, wokół zachodnich wybrzeży Morza Śródziemnego (Péricart 2001). W ostatnich latach pojawiają się doniesienia na temat stwierdzenia tego gatunku w odległych krajach na całym świecie. W 1998 roku został stwierdzony po raz pierwszy w Ameryce Północnej, na plantacji leszczyny (*Corylus avellana* L.) w Oregonie, USA (Lattin i Wetherill 2002) i szybko powiększył areal

swojego występowania na tym kontynencie. Obecnie występuje od Kalifornii po Stan Waszyngton i Kanadę (Wheeler jr. i Hoebeke 2012). W roku 2015 gatunek ten został stwierdzony w Chile, w rejonie Atakamy, wzdłuż wybrzeży Pacyfiku (Flores i Riveras 2018).

Okazy *M. ditomoides* stwierdzone we Wrocławiu najprawdopodobniej znajdowały się w stanie hibernacji i wraz z towarem zostały przetransportowane na teren naszego kraju. Uwzględniając fakt, że owady te rozpoczynają hibernację już na początku października (Péricart 1998), musiały być ukryte pod folią przez kilka miesięcy. Zgodnie z informacją pracownika zakładu, zauważono ok. 10 okazów, do ekspertyzy dostarczono cztery, ale całkowita liczba wszystkich okazów, które dostały się do Polski jest nieznana. Nie wiadomo także, jakie czynniki spowodowały śmierć tych pluskwiaków i czy wszystkie znajdujące się pod folią pluskwiaki zginęły.

Biorąc pod uwagę szybkie rozprzestrzenianie się gatunku i łatwość zawleczenia, a także fakt, że zarówno rośliny żywicielskie, jak i warunki klimatyczne w naszym kraju wydają się być odpowiednie dla tego pluskwiaka, można spodziewać się, że wcześniej czy później stanie się on składnikiem rodzimej fauny.

Podziękowania

Dziękujemy Przedstawicielom zakładu za przekazanie materiału dowodowego. Panu Dariuszowi Gurdakowi (Zakład Usług Sanitarnych, Wrocław) dziękujemy za zabezpieczenie i dostarczenie okazów do analizy.

Piśmiennictwo – References

- Dellapé P.M., Henry T.J. 2019. Lygaeoidea Species File, Version 5.0/5.0 <http://lygaeoidea.SpeciesFile.org>. [dostęp: 25. 11. 2019].
- Flores A.F., Riveras M.B. 2018. Primer registro de *Metopoplax ditomoides* (Costa) (Hemiptera: Oxycaenidae) en Chile. *Revista Chilena de Entomología* **44**: 35–39.
- Gentry J.W. 1965. Crop insects of Northeast Africa-Southwest Asia. Agriculture Handbook No. 273. U. S. Dept. Agric. Washington, D. C., U. S. A., 210 ss.
- Gierlasiński G., Taszakowski A. 2013-2019. Pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera: Heteroptera) Polski. <http://www.heteroptera.us.edu.pl>. [dostęp: 25.11.2019].
- Hebda G., Olbrycht T. 2016. *Oxycaenus lavaterae* (Fabricius, 1787) (Hemiptera: Heteroptera: Oxycaenidae) – gatunek nowy dla fauny Polski. *Wiadomości Entomologiczne* **35**: 133–136.
- Henry T.J. 1997. Phylogenetic analysis of family group within the infraorder Pentatomorpha (Hemiptera) with emphasis on Lygaeoidea. *Annals of the Entomological Society of America* **90**: 275–301.

- Lattin J.D., Wetherill K. 2002. *Metopoplax ditomoides* (Costa), a species of Oxycarenidae new to North America (Lygaeoidea: Hemiptera: Heteroptera). *Pan-Pacific Entomologist* **78**: 63–65.
- Lis B., Dubiel G. 2013. *Acetropis longirostris* Put. i *Oxycarenus pallens* (H.-S.) – dwa gatunki pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera) nowe dla fauny Polski, z wykazem gatunków zebranych w okolicach Bystrej w Beskidzie Śląskim. *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica* **7**: 33–44.
- Lis B., Kadej M., Mazurek J. 2019. Dane na temat rozprzestrzeniania się inwazyjnego gatunku *Oxycarenus lavatae* (Fabricius, 1787) (Hemiptera: Lygaeoidea: Oxycarenidae) w południowo-zachodniej części Polski. *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica* **13**: 13–17.
- Péricart J. 1998. Hemiptères Lygaeidae euro-mediterranéens. Vol. 2. *Faune de France* **84B**. Fédération Française des Sociétés de Sciences Naturelles, Paris, 453 ss.
- Péricart J. 2001. Family Lygaeidae Schilling, 1829 – Seed-bugs [w:]. Aukema B., Rieger Ch. (red.) *Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region. Volume 4*. The Netherlands Entomological Society, Wageningen: XIV + 346 ss.
- Schuh R.T., Slater J.A. 1995. *True bugs of the World (Hemiptera, Heteroptera), classification and natural history*. Cornell University Press, New York, 336 ss.
- Stichel W. 1925-1938. *Illustrierte Bestimmungstabellen der Deutschen Wanzen (Hemiptera-Heteroptera)*. Berlin-Hermsdorf, 504 ss.
- Wheeler jr. A.G., Hoebeke E.R. 2012. *Metopoplax ditomoides* (Costa) (Hemiptera: Lygaeoidea: Oxycarenidae): First Canadian Record of a Palearctic Seed Bug. *Journal of the Entomological Society of British Columbia* **108**: 70–71.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Otrzymano (received): 26 November 2019
Zaakceptowano (accepted): 14 December 2019